

ALİ AYÇİL • Karşı Roman

ALİ AYÇIL 1969 yılında Erzincan'da doğdu. İlk, orta ve lise eğitimini Erzincan'da, yükseköğrenimini Erzurum Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Tarih Bölümü'nde tamamladı. Şiir ve yazıları *Dergâh*, *Hece*, *Kitaplık*, *Varlık* gibi dergilerde yayımlandı. Basılmış kitapları: *Arastanın Son Çırağı* (Şiir, 1999), *Naz Bitti* (Şiir, 2001), *Ceviz Sandıklar ve Para Kasaları* (Deneme, 2002), *Sur Kenti Hikâyeleri* (Hikâye, 2004), *Kovulmuşların Evi* (Deneme, 2007), *Yenilgiden Dönerken* (Deneme, 2011), *Bir Japon Nasıl Ölü* (Şiir, 2018, TYB Şiir Ödülü), *Usta Konuşmak İstiyor* (Deneme, 2020), *Karşı Roman* (Roman, 2024). *Sur Kenti Hikâyeleri* Sterling Publishers tarafından İngilizceye çevrilerek Hindistan'da yayımlandı.

İletişim Yayınları 3443 • Çağdaş Türkçe Edebiyat 616

ISBN-13: 978-975-05-3680-9

© 2024 İletişim Yayıncılık A.Ş. / 1. BASIM

1. Baskı 2024, İstanbul

EDITÖR Duygu Çayırıcıoğlu

KAPAK Seda Mit

UYGULAMA Hüsni Abbas

DÜZELTİ Begüm Hazar Keleş

BASKI Ayhan Matbaası · SERTİFİKA NO. 44871

Mahmutbey Mahallesi, 2622. Sokak, No: 6/31 Bağcılar 34218 İstanbul

Tel: 212.445 32 38 • Faks: 212.445 05 63

CILT Güven Mücellit · SERTİFİKA NO. 45003

Mahmutbey Mahallesi, Devekaldırımı Caddesi, Gelincik Sokak,

Güven İş Merkezi, No: 6, Bağcılar, İstanbul, Tel: 212.445 00 04

İletişim Yayınları · SERTİFİKA NO. 40387

Cumhuriyet Caddesi, No. 36, Daire 3, Seyhan Apartmanı,

Harbiye Mahallesi, Elmadağ, Şişli 34367 İstanbul

Tel: 212.516 22 60-61-62 • Faks: 212.516 12 58

e-mail: iletisim@iletisim.com.tr • web: www.iletisim.com.tr

ALİ AYÇIL

Karşı Roman

İnsanoğlu, kaderinin tamamlayacağı yolu,
bazen hayat tecrübesinin ortasından,
çok güç ve çapraşık dolambaçlardan geçerek bulur.

AHMET HAMDİ TANPINAR

Birden yürümeye karar verdim. Pencereynden, karşıdaki çiçek açmış erik ağacına bakarken, *Savunmanın* olgunlaştırılması için başka bir yol gözüküyor dedim; *Savunmanın* saktatlanmadan tamamlanması için buna mecburum. Yürümeye karar verdiğim anda doğal olarak yürüyüş ritmime de karar vermiş oldum. Annemin sıkça uyardığı seğırtme ritminde değil, öylesine etrafına bakan aylakların, parmaklarını sayarak yürüyen çaresizlerin ya da sürekli saatini yoklayan acelecilerin ritminde de değil; *Savunmanın* kendine özgü ritmi içinde. Daha çocuk yaşta beni yürümekten nefret ettiren sebepleri başlangıç noktasına kadar geri itecek ve nihayetinde yol izlerini temizleyip hiç yürünmemiş hale getirecek bir ritimde. Bu bir *Savunma* ritmi olacak diye geçirdim içimden, savunmanın ritmiyle üzerimde yürünen yol geriye doğru itilecek, ihlallerin altı çizilecek. Kafamdaki tasarı geçmişimin önce güçlendirilip sonra da zayıflatılmasını zorunlu kılıyor; bir yol, bir ıssızlık, bir korku olan geçmişin yağları başka türlü eritilemez. *Savunmanın* kişisellikten kurtarılıp bir *karşı tarih* halini alabilmesi geçmişin hatırlanarak lağ-

vedilebilmesine bağlı, dedim kendi kendime; seğirterek yürütülmüş ocuk, göğüste sıkışıp kalan nefes ve korkulu akşamlar önce hatırlanacak sonra da lağvedilecek. Birden yürümeye karar verdim ve İcadiye'den Karacaahmet'e, Selimiye'den Üsküdar'a, Kuzguncuk'tan Kandilli'ye doğru hiç vakit kaybetmeden *Savunmanın* ritmiyle yürümeye başladım. Yürüdükçe halkanın genişlemesi kaçınılmaz bir hal aldı ve ben tarihİ yarımadanın iki yakasında da mutlaka karşıya bakarak, bir amaç insanı olduğumu herkese göstererek, herhangi bir sevinç ya da üzüntüye kapılmadan aylarca yürüdüm; haliyle bu duygular beni her yokladığında, sevinç ya da üzüntüye hayır dedim. Bu bir sevinç ya da üzüntü yürüyüşü değil, bu kesin bir biçimde açık havada bir çalışma yürüyüşü, tıpkı masa başındaki gibi kuralları olan bir yürüyüş; daima karşıya bakmak, ritmi bozmamak, adımlarımla hafızam arasındaki ilişkinin aksamasına hiçbir biçimde msaa-de etmemek gerekiyor. Adımlarımla hafızam, hafızamla ocukluğum, ocukluğumla tarih arasında ne olup bittiyse, bu çalışma sırasında gözden geçirilecek diye söylendim. Disiplini hiç bozmadan, kentin mabetlerine, kadınların kokusuna, afişlerin ve vitrinlerin ayartıcılığına kanmadan, eski yolun korkusunu sürekli içinde taşıyarak atacaksın adımlarını. Buna mecbursun.

Buna mecburum, diye yineledim, Nuh Kuyusu Caddesi'nden Güçlü Apartmanı'nın bulunduğu sokağa doğru yürürken. Yalnızca ıssız bir güzergâhta tahrip edilmiş çocukluğumu değil bir kaderi de önüme sererek geriye doğru üstünden geçmem gerekiyor. Yol zerindeki izler iyice belirginleştirilmeden bir savunma yapılamaz. *Savunmanın* kafamda hiçbir tereddüde yer bırakmayacak kadar olgunlaşmasına msaa-de etmem hatta buna katlanmam şart. Katlanmak diyorum, çünkü uzun zamandır bana kendini dayatan bu *açık hava çalışması*, ben yürümekten kaındıka hastalıklı bir ıs-

rar halini aldı; ne vazgeçildi plandan ne de plan bu güne kadar hayata geçirilebildi, ısrar ve erteleme yüzünden ayrıca yorgun düştüm. Ama sonunda ısrarın hiçbir ertelemeye tahammül edemediği bir noktaya gelmiş bulunuyoruz. Yalnızca şimdi yürüdüğüm Nuh Kuyusu Caddesi'nde değil, bütün geçtiğim güzergâhlarda artık erteleme kabul edilemezdi demek suretiyle, *Savunmanın* ön taslaklarını hazırlamayı sürdürdüm. Nuh Kuyusu'nda, Bihruz Bey'in landosunun Millet Bahçesi'nden gelip Koşuyolu'na doğru kıvrıldığı noktada, bir kez daha *Savunmanın* bitirilmesi içindeki ve dışındaki sebepler yüzünden kaçınılmaz bir hale gelmişti, diye tekrarladım; dudaklarımı kıpırdatarak, kendi kendime konuştuğum izlenimini pekiştirerek, Bihruz Bey'i landoya bindiren tarihle çekişerek, savunmanın biraz daha içine çekilerek. Bihruz'un Macar atlarının kırbaçlandığı güzergâhta hafızamın birden atları, kadınları ve Nietzsche'yi beraber istiflemiş olmasına da ayrıca hayret ettim. Bihruz Bey, Macar atları, Lou Salome, Periveş Hanım, Béla Tarr; kişisel bir zincirin halkaları kendine özgü bir dizilişle Surp Haç Ermeni Mezarlığı'nın ağaçlarından sızan güneşin karşısında gün yüzüne çıkıverdi. Zihnim Bihruz'u asalak, Salome'u soğuk, Periveş'i mahalli yosma, Tarr'ı münzevi olarak kaydetmişti. Aca ba ben diye geçirdim içimden, başkalarının hafızasına hangi özelliklerimle kaydedildim? *Taşra Avukatının* ve *Şehir Avukatının*, Ertuğrul'un ve İlhan'ın gözünde tam olarak nasıl biriydim? Berna bende ne buldu?

Güçlü Apartmanı'nın giriş dairesinin önünde demir parmaklıklı pencereye bakarken, *Savunmaya* çocukluğumdan ya da şu anki hayatımdan, baştan ve sondan değil de buradan, yılların ortasından giriş yapmak bastıramadığım bir arzunun sonucu, diye geçirdim içimden. Aniden karar verdiğim, haftalarca hiç aksatmadan sürdürdüğüm yürüyüşlerim sırasında ayaklarım sıkça beni Nuh Kuyusu'na çekti ve sıkça

Surp Haç Ermeni Mezarlığı'na bakan sokaktan içeriye girip eski dairemin önüne geldim, eski kiracısı olduğum dairenin. Mümtaz ve Pervin Taşoluk çiftinin gerdeğe girdikleri, çocuk sahibi oldukları, sonra da daha geniş bir eve taşınarak kiraya verdikleri dar ve soğuk dairenin önüne. Başka güzergâhlarda hazırladığım *Savunma* taslaklarının iç bütünlüğünü sağlayayım, tam ortada durarak geçmişle şimdi arasında kolayca gidip geleyim diye belki, ayaklarım beni daima buraya, hayatımın ortasına çekti. Kasabaya giden yokuşla Babıali Yokuşu'nun ortasına, babamın şarampole kurban gittiği Harmanlı yoluyla Divanyolu'nun ortasına, sınıfça patlak bir topun peşinden koştuğumuz ilkokul bahçesiyle, Rumeysa'nın kaşla göz arasında kan sızan başımı okşadığı üniversite bahçesinin ortasına, yaşadığım taşra şehirlerinin hüznünlü akşam ezanlarıyla Boğaz'da atılan havai fişeklerin ortasına, Şam'daki otelin balkonuyla Stuttgart'taki çatı katının ortasına. Burada diye geçirdim içimden, kendime ölümüne sadakatin bir nişanesi olarak yalnızca her şeyin ortasında durmuyor, her şeyin bir ortalaması olarak da duruyorum.

Güçlü Apartmanı'nın Mümtaz ve Pervin Taşoluk çiftine ait uzun, dar ve soğuk giriş katının sokağa bakan küçük odasının pencere önünde, bu apartman ve bu ev her halükârda *Savunmanın* kalbi olacak, başka türlü düşünülemez, dedim. İyi ve kötü günler, geçmiş ve gelecek bu evin bulunduğu yere taşınacak, nihai açık hava çalışması kaçınılmaz olarak bu civarda yapılacak. Mümtaz ve Pervin Taşoluk çifti de bu açık hava çalışmasında bir unutkanlığa terk edilmediklerini, hatıraya bile dönüşmediklerini görmüş bulunacaklar. Temiz kalpli Mümtaz Taşoluk dedim, durumumun ne kadar farkındaysa, taşra gelini Pervin Taşoluk bir o kadar yastık altına koyacağı altınları düşünüyordu. Her yıl ağustos ayında Mümtaz Taşoluk tarafından kapım çalınıyor, kira görüşmesine geçmeden önce kanepede gevşeme sohbeti yapılıyor,